

2015/3. számú

TÁJÉKOZTATÓ

A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI KIFIZETŐHELYEK RÉSZÉRE

az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásait, a baleseti táppénzt, illetve a pénzbeli ellátások megállapításával kapcsolatos eljárást is érintő leglényegesebb új szabályokról és azok gyakorlati alkalmazásáról

Az egyes egészségügyi és egészségbiztosítási tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi LXXVII. törvény 2015. 07.01-jétől, illetve 2016.01.01-től hatályos rendelkezései módosították, kiegészítették, pontosították a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (továbbiakban: Ebtv.) egyes egészségbiztosítási pénzbeli ellátásokat érintő szakaszait.

Az egyes egészségügyi és egészségbiztosítási tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 192/2015. (VII.21.) Korm. rendelet az Ebtv. végrehajtására kiadott 217/1997. (XII.1.) Korm. rendelet (továbbiakban: Vhr.) egyes szakaszait módosította. A Vhr-ben előírtak 2015.07.22-től hatályosak.

A csecsemőgondozási díj és a gyermekgondozási díj napi alapjának megállapítására vonatkozó 2015. július 1-jétől hatályos törvényi változásokról a 2015/2. számú tájékoztatóban tájékoztattuk Önöket. Az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásait, a baleseti táppénzt, illetve a pénzbeli ellátások megállapításával kapcsolatos eljárást is érintő további változásokat és azok gyakorlati alkalmazását jelen tájékoztatónkban ismertetjük.

1./ Közös háztartás:

Egyértelműen meghatározásra került a közös háztartás fogalma. E szerint közös háztartásról akkor beszélhetünk, ha természetes személyek egy lakóingatlanban életvitelszerűen együtt laknak. A jogszabály 2015. július 1-jétől hatályos. (Ebtv. 5/B. § i) pont.).

Például:

A közös háztartásban élő gyermek után az apa gyermekgondozási segélyre, az anya, gyermekgondozási díjra lenne jogosult. Egyidejűleg azonban nem jogosultak az ellátásokra, választásuk szerint az ellátást csak az egyik szülő veheti igénybe. Ha például az anya kéri a gyermekgondozási díjat, akkor az apa nem kaphat ugyanazon

gyermek után gyermekgondozási segélyt. Ez alól kivétel a gyermekápolási táppénz, mert azt a szülők bármelyike igénybe veheti a közös háztartásukban élő gyermekük betegsége esetén.

2./ A jövedelem fogalmának pontosítása:

Pontosításra került a jövedelem fogalma. Az Ebtv. alkalmazásában jövedelemnek minősül az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásai mellett a **baleseti táppénz összegének megállapításánál** az irányadó időszakra, az adóelőleg megállapításához az állami adóhatóságnál bevallott, pénzbeli egészségbiztosítási járulékalapot képező jövedelem. (Ebtv. 5/C. § (1) bekezdés a) pont.)

3./ Szerződés szerinti jövedelem:

Pontosításra került, hogy az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásai és a baleseti táppénz összegének kiszámításánál **melyik havi szerződés** szerinti jövedelmet kell figyelembe venni. E szerint, ha a pénzbeli ellátás napi alapját a számított szerződés szerint jövedelem alapján kell megállapítani, akkor szerződés szerinti jövedelem:

- betegszabadságra jogosultak esetén az ellátásra való **jogosultság kezdő napjának hónapjára számított távolléti díj**, illetve az illetmény egy hónapra járó összege,
- egészségügyi szabadságra jogosultak esetében az ellátásra való **jogosultság kezdő napjának** hónapjára számított, egészségügyi szabadság idejére járó távolléti díj,
- egyéni és társas vállalkozók esetében a jogosultság kezdő napján érvényes minimálbér másfélszerese,
- a Tbj. 5. § (1) bekezdés *g*) pontja esetében a 30 napot meg nem haladó biztosítási jogviszony esetén az ellátásra való jogosultság kezdő napján érvényes minimálbér, egyéb esetben a jogviszony alapjául szolgáló szerződésben meghatározott díj,
- mezőgazdasági őstermelő esetében a jogosultság kezdő napján érvényes minimálbér. (Ebtv. 5/C. § (1) bekezdés b) pont.)

Példa:

A 2010.01.01-től biztosított kismama a 2012.06.30-án született gyermeke jogán a gyermek születése napjától kezdődően terhességi-gyermekágyi segélyben, ezt követően gyermekgondozási díjban, majd ennek lejártakor gyermekgondozási segélyben részesült, 2015.06.30-ig. A gyermekgondozási díj napi alapja 9.500-Ft volt. Az anya 2015.07.01-jétől a gyermeke betegsége miatt keresésképtelen és 2015.07.01-től 2015.07.21-ig gyermekápolási táppénzt igényel. A gyermekápolási táppénz naptári napi alapját az Ebtv. 48.§ (5) bekezdésében foglalt, kedvezmény szabály figyelembevételével kell megállapítani, mert a kismama azért nem rendelkezik legalább 180 naptári napi jövedelemmel, mert az irányadó

időszakban (2014.01.01-től 2015.04.30-ig), 181 napon át gyermekgondozási díjban részesült. Ezért a táppénz naptári napi összegét az utolsóként megállapított ellátás alapjának figyelembevételével (gyermekgondozási díj) kell megállapítani, ha az a szerződés szerinti jövedelménél kedvezőbb. A 2015. július hónapra vonatkozó a foglalkoztató által közölt számított havi távolléti díj összege 400.000 Ft, ezért a biztosított gyermekápolási táppénzének naptári napi alapját a kedvezőbb $(400.000/30 = 13.333,33\text{-Ft})$ szerződés szerinti jövedelme 30-cad része alapján kell megállapítani. Természetesen figyelemmel kell lenni a táppénz maximumra.

4./ Egyidejűleg fennálló többes jogviszonyok esetében a gyermekápolási táppénz napok számítása:

A 12 évesnél fiatalabb beteg gyermek ápolása, illetve kórházi tartózkodása címén járó táppénz megállapításánál előzményként azt az időtartamot kell figyelembe venni, amelyre ugyanazon gyermek ápolása, illetve kórházi tartózkodása címén, ugyanazon **biztosítási jogviszony alapján**, a gyermek első születésnapjáig születésének napját, azután pedig a legutóbbi születésnapját követően táppénzt folyósítottak. (Vhr. 28. § (1) bek.)

A jogszabály módosítással egyértelművé vált, hogy egyidejűleg fennálló biztosítási jogviszonyok esetében hogyan kell a gyermekápolási táppénzes napok esetében az előzményt számolni. A rendelkezést a 2015. július 21-ét követően kezdődő gyermekápolási táppénzre való jogosultságnál kell alkalmazni.

Példa:

Az „A” munkáltatónál 2010.02.01-től, a „B” munkáltatónál 2015.05.01-től biztosított egyedülálló anya a 2012.02.05-jén született gyermeke után 2015.08.01-től gyermekápolási táppénzt igényel. E gyermek jogán az „A” biztosítási jogviszonyában 2015.03.10-től 2015.03.31-ig (22 nap) és 2015.04.15-től 2015.04.30-ig (16 nap) kapott gyermekápolási táppénzt. A „B” biztosítási jogviszonyában nem vett igénybe gyermekápolási táppénzt. Az e gyermekekre járó 84 nap gyermekápolási táppénzt figyelembe véve 2015.08.01-től, az „A” jogviszonyában /84-előzmény: $(22+16=38)$ nap/ még 46 napig lehet jogosult, a „B” jogviszonyában még 84 napig lehet jogosult a gyermekápolási táppénzre.

A módosítás nem érinti azokat a gyermekápolási táppénz igényeket, amikor a biztosított csak egy biztosítási jogviszonnyal rendelkezik. Egy biztosítási jogviszony fennállása esetében az előzményszámítás során, az egymást követő biztosítási jogviszonyok esetében is, a továbbiakban is az általános szabályokat kell alkalmazni. A gyermek után megállapított gyermekápolási táppénzes napok száma nem lehet több, az Ebtv. 46.§ (1) bekezdés b)-c) pontjaiban előírt napok számánál.

Az egyidejűleg fennálló többes biztosítási jogviszonyban álló biztosított gyermekápolási táppénz kérelmének elbírálásánál figyelemmel kell lenni arra, hogy a

táppénzre való jogosultságot, a táppénz összegét jogviszonyonként külön-külön kell elbírálni.

Ennek megfelelően tehát, a biztosítási jogviszonyonként megállapított gyermekápolási táppénzes napok száma nem lehet több, a jogszabályban előírt napok számánál.

5./ Álláskeresési támogatásban vagy vállalkozó járadékban részesülők csecsemőgondozási díjának és gyermekgondozási díjának összege:

Amennyiben az álláskeresési támogatásban vagy vállalkozó járadékban részesülő (továbbiakban: munkanélküli ellátásban részesülő) csecsemőgondozási díjra, illetve gyermekgondozási díjra való jogosultsága a **munkanélküli ellátás folyósításának ideje alatt, a folyósítás szünetelése alatt vagy ezek megszűnését követő 42 napon belül nyílik meg**, akkor a pénzbeli ellátások összegét a jogosultság kezdő napján érvényes minimálbér alapján kell megállapítani azzal, hogy a pénzbeli ellátás napi alapja nem haladhatja meg a munkanélküli ellátás alapját képező összeg 30-cad részét. (Vhr.26.§.)

A jogszabály módosítás lényegi változást nem jelent, csupán pontosításra került a munkanélküli ellátásban részesülő kismamák csecsemőgondozási díj, illetve gyermekgondozási díj megállapításának szabálya.

6./ A baleseti táppénz kérelmekkel, az üzemi baleset elismerésével és a baleseti táppénzre való jogosultsággal kapcsolatos változások:

6.1./ Foglalkozási betegség definíciója:

A foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról szóló 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet 2. § a) pontjában foglaltak figyelembevételével került pontosításra 2015. július 1-jétől a foglalkozási betegség fogalma az Ebtv-ben. E szerint foglalkozási betegség a munkavégzés, a foglalkozás gyakorlása közben bekövetkezett olyan heveny és idült, valamint a foglalkozás gyakorlását követően megjelenő vagy kialakuló idült egészségkárosodás, amely:

- a) a munkavégzéssel, a foglalkozással kapcsolatos, a munkavégzés, a munkafolyamat során előforduló fizikai, kémiai, biológiai, pszichoszociális és ergonómiai kóroki tényezőkre vezethető vissza, illetve
- b) a munkavállalónak az optimálisnál nagyobb vagy kisebb igénybevételének a következménye.(Ebtv. 52.§ (3) bek.)

Természetesen a foglalkozási betegség üzemi balesetként történő elismeréséhez továbbra is szükséges a munkavédelmi hatóság „Értesítése” arról, hogy a bejelentett megbetegedés foglalkozási betegségként befogadásra került.

6.2./ A 2015. június 30-át követően történt balesetek esetében nem üzemi baleset az a baleset, amely a balesetet szenvedett biztosított **alkohol vagy kábítószer általi** - igazolt - befolyásoltsága miatt következett be. (Ebtv. 53. § (1) bekezdés a) pont). (Eddig kizárólagos ittasság szerepelt a jogszabályban.)

A kábítószer, vagy alkoholos befolyásoltság akkor tekinthető igazoltnak, ha a baleset kivizsgálásában, illetve a sérült ellátásában résztvevő az alkohol vagy kábítószer általi befolyásoltság vizsgálatára feljogosított szervnek a vizsgáló egyedi mérlegelése által nem befolyásolható módszerrel végrehajtott mérése ezt alátámasztotta (pl.: rendőrség, egészségügyi szolgáltató). (Vhr.32.§ (3) bek.)

Tehát amennyiben objektíven igazolt, hogy a baleset a sérült ittassága, illetve kábítószer általi befolyásoltsága miatt következett be, akkor a baleset **üzemi balesetként nem kerülhet elismerésre**. Ebből következően az érintett biztosított, a balesetből eredő keresőképtelensége idejére **nem jogosult baleseti táppénzre**.

6.3./ 2015. július 21-ét követően bekövetkezett baleset esetében a bejelentett üzemi baleset vagy foglalkozási betegség tényét a táppénz folyósítására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező szervnek (ha a munkáltatónál kifizetőhely működik, akkor a kifizetőhelynek, ha viszont a munkáltatónál nem működik kifizetőhely, akkor a munkáltató székhelye szerint illetékes fővárosi vagy megyei kormányhivatalnak) kell elbírálnia abban az esetben is, ha a biztosított a balesetből eredően nem vált keresőképtelenné. A határozatnak tartalmaznia kell a baleseti sérülés vagy foglalkozási betegség pontos leírását.

Az eljárásra illetékes hatóság szempontjából nem különböztethetőek meg a balesetek abból a szempontból, hogy átmeneti vagy tartós egészségkárosodást okozó, vagy halálos kimenetelű baleset üzemiségének elbírálásáról van szó. Ezért, ha a biztosított foglalkoztatójánál kifizetőhely működik, akkor **halálos kimenetelű baleset esetében is a kifizetőhely az illetékes a baleset üzemiségének elbírálására** (eddig a kormányhivatal volt az illetékes). (Vhr. 45. § (1) bek.)

7./ Táppénz méltányosságból:

2015. július 21-ét követően benyújtott méltányossági kérelmek esetében, ha az ápolási díj mellett munkát végző biztosított gyermeke betegségére tekintettel igényel táppénzt, akkor engedélyezhető számára a méltányossági táppénz. (Vhr.31/B. § (3) bek.)

Eddig azon szülő részére, aki ápolási díjra (a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 4. § (1) bekezdésének i) pontjában meghatározott rendszeres pénzellátás) szerzett jogosultságot - annak ellenére, hogy a rendszeres pénzellátás folyósítása mellett dolgozott - nem lehetett méltányosságból

gyermekápolási táppénzt engedélyezni, holott a gyermek betegsége miatti keresőképtelenségére tekintettel keresetvesztése van.

Felhívjuk a figyelmet, hogy 2015. január 1-jétől a biztosított a méltányossági kérelmet a foglalkoztatójához nyújthatja be. 2015. április 1-jétől változás, hogy a biztosított méltányossági gyermekápolási táppénz kérelmét a kifizetőhelynek nem az OEP-hez, hanem az illetékes kormányhivatalhoz kell megküldenie.

Tehát, ha a foglalkoztató:

- **társadalombiztosítási kifizetőhelyet működtet**, akkor a biztosított méltányossági kérelmét, a foglalkoztató rendelkezésére bocsátott valamennyi dokumentumot, valamint az OEP által rendszeresített nyomtatványt kitöltve, a kérelem benyújtásától számított 5 napon belül megküldi a **székhelye szerint illetékes kormányhivatal részére**,
- társadalombiztosítási kifizetőhelyet nem működtet, a biztosított méltányossági kérelmét, a foglalkoztató rendelkezésére bocsátott valamennyi dokumentumot a kérelem benyújtásától számított 5 napon belül megküldi a foglalkoztató székhelye szerint illetékes kormányhivatalhoz. (Vhr.31/D.§ (2) bek.)

8./ Gyermekgondozás díj megállapítása iránti kérelem benyújtása egyidejűleg fennálló biztosítással járó jogviszony esetében:

Mint ismeretes 2015. január 1-jétől az, aki egyidejűleg több biztosítással járó jogviszonyban kötelezett a 3%-os mértékű pénzbeli egészségbiztosítási járulék fizetésére, a gyermekgondozási díj iránti kérelmét az egészségbiztosítónak (fővárosi vagy megyei kormányhivatal) kell elbírálnia és folyósítania akkor is, ha a munkáltatónál kifizetőhely működik. **Tehát, az egyidejűleg több biztosítási jogviszony alapján járó gyermekgondozási díjat minden esetben csak a kormányhivatal állapíthatja meg és folyósíthatja.**

A Vhr.38. §-ának új (1a) bekezdése egyértelműen rögzíti, hogy ilyen esetekben a kifizetőhelyet működtető foglalkoztatónak hogyan kell benyújtania a gyermekgondozási díj iránti kérelmet az illetékes kormányhivatal felé.

E szerint, ha a biztosított egyidejűleg fennálló több biztosítási jogviszonnyal rendelkezik és a biztosított a kifizetőhelyet működtető foglalkoztatónál fennálló biztosítási jogviszonyára tekintettel gyermekgondozási díjat igényel, akkor a foglalkoztató a gyermekgondozási díjra vonatkozó kérelem elbírálásához „Foglalkoztatói igazolás”-t állít ki, és azt a biztosított által benyújtott igazolásokkal és az „Igénybejelentés gyermekgondozási díjra” elnevezésű nyomtatvánnyal együtt 5 napon belül a székhelye szerint illetékes kormányhivatalnak megküldi. A foglalkoztató a kérelem, illetve igazolások átvételét, beérkezését, hitelt érdemlő módon köteles igazolni.

Példa:

A biztosított 2010.02.01-től a székesfehérvári székhelyű „A” és 2013.10.20-tól a budapesti székhelyű „B” munkáltatónál áll munkaviszonyban. Mindkét munkáltató kifizetőhelyet működtet. A biztosított 2015.02.01-jén született gyermeke jogán csecsemőgondozási díjat, majd gyermekgondozási díjat igényel mindkét biztosítási jogviszonyában. A „A” munkáltatónál fennálló biztosítási jogviszony alapján igényelt csecsemőgondozási díjat az „A” munkáltató kifizetőhelye, a „B” munkáltatónál fennálló biztosítási jogviszonya alapján igényelt csecsemőgondozási díjat a „B” munkáltató kifizetőhelye bírálja el, állapítja meg és folyósítja. Az „A” és a „B” biztosítási jogviszonyában benyújtott gyermekgondozási díj iránti kérelmet mindkét, azaz az „A” és a „B” foglalkoztató székhelye szerint illetékes fővárosi vagy megyei kormányhivatal bírálja el és folyósítja. A kifizetőhely a gyermekgondozási díj iránti kérelmet a „Foglalkoztatói igazolás” nyomtatvánnyal, a biztosított által benyújtott igazolásokkal és az „Igénybejelentés gyermekgondozási díjra” elnevezésű nyomtatvánnyal együtt küldi be az illetékes kormányhivatal részére.

Szükségessé vált annak szabályozása is, hogy gyermekgondozási díj megállapítása iránti kérelem benyújtásakor mikor kell mellékelnie a kifizetőhelyet működtető foglalkoztatónak a Tb. Igazolványt.

Erre vonatkozóan tartalmaz előírást a Vhr. 37. § (7) bekezdése, amely többek között kimondja, hogy az Ebtv. 63. § alkalmazásakor a kifizetőhelyet működtető foglalkoztató a biztosított kérelméhez a rendelkezésére álló Tb. Igazolványt abban az esetben csatolja, ha a biztosított egyidejűleg fennálló több biztosítási jogviszonnyal rendelkezik és a biztosított e foglalkoztatónál fennálló biztosítási jogviszonyára tekintettel gyermekgondozási díjat igényel.

9./ A bevallási kötelezettség teljesítésének vizsgálata:

A pénzbeli ellátások, baleseti táppénz iránti kérelmek elbírálása a Nemzet Adó- és Vámhivatalhoz bevallott jövedelem adatok alapján történik, ezért indokolt, hogy, ha a kérelem elbírálása során derül ki, hogy hiányzik az adott biztosítottra vonatkozó bevallás, akkor a bevallásra kötelezett felszólításra kerüljön annak igazolása érdekében, hogy bevallási kötelezettségének eleget tett. (Ebtv. 81. § (2) bek.)

A jogszabály módosítást követően tehát, nem csak ellenőrzési eljárás során lehet felszólítani a foglalkoztatót a bevallási kötelezettsége teljesítésének igazolása érdekében.

10./ Gyermekgondozási díjra való jogosultságot érintő változás 2016. január 1-jétől:

A gyermekgondozási díj folyósításának ideje **2016. január 1-től** már nem az előzetes biztosítási idő függvénye, mert a gyermekgondozási díjra jogosultak az ellátást a gyermek **2 éves kora betöltéséig kaphatják**. Azon biztosítottak esetében, akik **2015. december 31-ét** követően válnak jogosulttá az ellátásra, a gyermekgondozási díj

legkorábban a csecsemőgondozási díj, illetőleg az annak megfelelő időtartam lejártát követő naptól a gyermek 2. életévének betöltéséig jár. Ikergyermek esetén a gyermekgondozási díj további 1 évig jár. (Ebtv. 42/B.§ (1) bek. továbbá, hatálytalan az Ebtv. 42/B. (2) bek.)

Budapest, 2015. szeptember

Országos Egészségbiztosítási Pénztár